

BESLUT "NATURRESERVAT ÖRSJÖBERGET": 2002-06-24
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT ÖRSJÖBERGET"
REGISTERUPPGIFTER "NATURRESERVAT ÖRSJÖBERGET"

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

BESLUT: 2002-06-24
DNR: 511-7375-98

BILDANDET AV NATURRESERVATET ÖRSJÖBERGET I MALUNGS KOMMUN

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område på 21 ha som avgränsats på beslutskartan, bilaga 2, som Örsjöbergets naturreservat.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel, bilaga 3. Naturvårdsförvaltaren ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

SYFTE

Syftet med reservatet är att:

Bevara biologisk mångfald

Örsjöberget är av naturskogskaraktär med långvarig kontinuitet och liten mänsklig störning vilket medfört mycket höga biologiska värden. Skogen är variationsrik både på skogstyper och strukturer. Det finns levande träd i alla åldrar och dimensioner samt döda träd i olika nedbrytningsstadier. Källpåverkan och försumpade partier ger en jämn och hög luftfuktighet vilket bidrar till områdets höga naturvärde. Ett flertal rödlistade och sällsynta arter har påträffats.

Syftet ska nås genom att:

Området skyddas mot skogsbruk och andra verksamheter som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen.

För att kontrollera att syftet uppnås ska undersökningar över

hotade arters bevarandestatus och utveckling göras (se skötselplan).

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 7 KAP 5 § MILJÖBALKEN OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN INOM RESERVATET

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, radiomast eller annan anläggning,
2. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
3. avverka och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,
4. gödsla, sprida kalk eller använda bekämpningsmedel,
5. framföra motordrivet fordon med följande undantag
 - uttransport av fälld älg med fordon som inte ger mark eller vegetationsskador
 - nyttjande av äldre basväg för skogstransport,
6. uppföra jaktorn och röja för sikt eller skjutgator,
7. bedriva jakt med fälla eller snara med undantag för minkfällor,
8. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet, eventuella jaktgäster måste medfölja nyttjanderättsinnehavare.

Punkten A3 och A4 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen (1979:429) samt skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till naturreservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Punkt A5, basvägens nyttjande, avser skogsbruk i reservatets omedelbara omgivning och i de fall val av annan väg är avsevärt försvårande för skogsbruket. Nyttjandet förutsätter också att eventuella körskador omgäende åtgärdas.

B. FASTIGHETSÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT FÖRPLIKTIGAS MED STÖD AV 7 KAP 6 § MILJÖBALKEN ATT TÅLA VISST INTRÅNG INOM RESERVATET SÅSOM

1. utmärkning av reservatet och uppsättning av informationstaylor,
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter,
3. övriga åtgärder som kan föranledas av skötselplanen för att

tillgodose ändamålet med reservatet.

C. FÖRESKRIFTER MED STÖD AV 7 KAP 30 § MILJÖBALKEN OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM RESERVATET

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att

1. skada växande eller döda träd och buskar, gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar,
2. framföra motordrivet fordon i terräng,
3. cykla eller rida,
4. använda området för organiserade tävlings eller övningsändamål eller motsvarande.

Föreskrifter under A och C ovan utgör inget hinder mot de åtgärder som behövs vid skötsel och förvaltning av reservatet samt för att tillgodose syftet med reservatet. Föreskrifterna utgör heller inget hinder mot åtgärder som krävs för normalt underhåll av vägar och ledningar/ledningsgator.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄL FÖR BESLUTET

Värden för biologisk mångfald

Reservatet är beskrivet i bilaga 4. Områdets naturskogskaraktär är det främsta skälet till beslutet. Här återfinns naturmiljöer och arter som för sin existens måste undantas från alla former av skogliga åtgärder. Variationen i substrat och träddimensioner i kombination med hydrologiska påverkan och lång skoglig kontinuitet har medfört en stor artrikedom, flera arter med extremt stor hotbild. Örsjöberget utgör ett viktigt kärnområde för hotade arter i ett omgivande skogslandskap som annars är hårt brukad. Området utgör i ett längre perspektiv en viktig länk för de till naturskogen knutna arternas spridningsmöjligheter.

Skyddsform

De främsta hoten mot bevarandevärdena är skogsbruk. Området skyddas som naturreservat därför att bevarandet av värdena i området förutsätter fortsatt obruten skoglig kontinuitet med till det hörande tillgång på substrat.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Det är ett angeläget allmänt intresse att naturskogen i Örsjöberget bevaras.

Vid avvägning enligt 7 kap 25§ miljöbalken har Länsstyrelsen

funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet skall uppnås.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Skyddet av Örsjöberget bidrar till att uppfylla det av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålet "Levande skogar".

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Skogsområdets naturvärden uppmärksammades vid Skogsvårdstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1994. Länsstyrelsen tog 1996 i dialog med skogsvårdstyrelsen in området i sin planering för eventuellt reservatsskydd. Finansieringen löstes dock inte i detta skede varför skyddstanken lades på is. Följande år bollades frågan vid ett flertal tillfällen mellan myndigheter och mot ideella organisationer för att nå en lösning. 1998 kom en avverkningsanmälan in för området vilket föranledde nya arbetsinsatser för att finna en långsiktig lösning. Under 1999 genomförs nya inventeringar av områdets kryptogamflora vilket resulterar i flera ytterst intressanta artfynd. Hösten 2000 beslutade Naturvårdsverket att godkänna området som reservat samt stå för hela finansieringen. Hösten 2001 träffades en överenskommelse om intrångsersättning mellan staten och markägare.

ÖVRIGT

Beslut i detta ärende har fattats av Länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog tf. landshövding Inger Eriksson och ledamöterna Jonas Carlgren, Anki Dåderman, Lars-Ove Hagberg, Peter Hultqvist, Elisabeth Lindén-Brandt, Kenneth Johansson, Åke Johansson, Eva Kungsmark, Ulla Lindvall, Lennart Sacredeus, Roger Stål, Gunnel Söderberg, Nicke Welin-Berger, och Birgitta Örjas.

I den slutliga handläggningen deltog även tf. länsråd Stig-Åke Svenson, byrådirektör Birger Hagland, tf. enhetschef Inger Svanström, och naturskyddshandläggare Raimo Laurila, den sistnämnde föredragande.

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i enlighet med 27 § förordningen om områdesskydd m.m. enligt miljöbalken.

Detta beslut kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Inger Eriksson

Raimo Laurila

Bilagor:

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
4. Beskrivning av området
5. Registeruppgifter
6. Hur man överklagar, formulär 6

LÄNSSTYRELSEN
DÅLARNAS LÄN

SKÖTSELPLAN

Bilaga 3

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ÖRSJÖBERGET I MALUNG

SYFTE MED SÄKERSTÄLLANDE OCH SKÖTSEL AV NATURRESERVATET

Syftet med reservatet är att:

Bevara biologisk mångfald

Örsjöberget är av naturskogskaraktär med långvarig kontinuitet och liten mänsklig störning vilket medfört mycket höga biologiska värden. Skogen är variationsrik både på skogstyper och strukturer. Det finns levande träd i alla åldrar och dimensioner samt döda träd i olika nedbrytningsstadier. Källpåverkan och försumpade partier ger en jämn och hög luftfuktighet vilket bidrar till områdets höga naturvärde. Ett flertal rödlistade och sällsynta arter har påträffats.

Syftet ska nås genom att:

- Området skyddas mot skogsbruk och andra verksamheter som kan äventyra de livsmiljöer samt växt och djursamhällen som är knutna till naturskogen.

PRIORITERADE BEVARANDEVÄRDEN

Bevarandevärdena är knutna till de livsmiljöer och substrat som förknippas med naturskogen. För att upprätthålla samt på sikt ävenledes förstärka dessa förutsätter det en fortsatt obruten skoglig kontinuitet.

SKÖTSELOMRÅDEN; MÅL OCH ÅTGÄRDER

Skötselområde: Skog med fri utveckling (SF)

Beskrivning av området:

Området utgörs i sin helhet av barrblandskog. Granskog med källpåverkan i de bördigare delarna samt en central del som utgörs av talldominerad mager hållmarksskog. Området är variationsrikt i såväl skogliga liksom hydrologiska miljöer.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Skogsstrukturen skall bestå med stor variation i naturskogens successionsstadier och med fortsatt rikt inslag av död ved i olika stadier. En rad hotade arter är knutna till dessa strukturer. Med regelbundna inventeringar bevakas status för kända artpopulationer i reservatet.

Skötsel mål och föreskrifter för skötseln:

Skogen skall lämnas för fri utveckling. Hällmarken med gles tallskog, översilad granskog med näringsrik högrötsvegetation liksom mer solexponerade bryn ger utrymme för en variation i livsmiljöer som förväntas bibehålla artmångfalden. Områdets relativt ringa areal varken kräver eller medger någon skötselåtgärd i syfte att erhålla skogliga störningsregimer.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Skälen till reservatsbildandet är i huvudsak naturvetenskapliga. För friluftslivet finns inga behov av underhåll eller färdigställande av anläggningar utöver gränsmarkeringar och informationstavlor.

Information

Informationstavla sätts upp vid anslutning till Örsjöbergs-sättern samt vid reservatets gräns i NO-sluttningen mot Flybäcken.

En enkel informationsbroschyr utarbetas samt tillhandahålls på länsstyrelsen.

Området gränsmarkeras enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Reservatets ringa storlek samt besöksfrekvens kräver inga anläggningar i övrigt såsom parkeringsplatser m.m.

TILLSYN DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Årlig dokumentation av förvaltnings- och skötselåtgärder:
Alla åtgärder ska dokumenteras.

Uppföljning av skötsel mål:

Syftet med reservatet är att bibehålla naturskogens strukturer

vilket innebär att skoglig skötsel inte eftersträvas. Behovet av uppföljning av skötsel mål är därmed av mindre intresse.

Uppföljning av kvalitetsmål:

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur*.

Uppföljning av kostnader:

Görs av den som ansvarar för skötseln.

SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Tabell med tidsplan

Skötselåtgärd:	Tillsyn av föreskrifter
När:	Löpande
Beskrivning: -	
Var:	Hela reservatet
Vem:	Lst
Finans:	Vårdanslag
Skötselåtgärd:	Uppföljning av kvalitetsmål
När:	Enligt program för uppföljning av skyddad natur*
Beskrivning:	
Var:	
Vem:	Lst
Finans:	
Skötselåtgärd:	Tillsyn av gränsmarkeringar och informations- tavlor
När:	Årlig
Beskrivning:	
Var:	Hela reservatet
Vem:	Lst
Finans:	Vårdanslag

* Nationellt utvecklingsprojekt pågår för uppföljning av värdefull natur. Projektets syfte är att fastställa strategi och metoder som gör det möjligt att bedriva operativ uppföljning av tillståndet i särskilt värdefull natur. Vid den regionala dimensioneringen av denna verksamhet kommer centrala rekommendationer att beaktas.

BESKRIVNINGAR TILL NATURRESERVATET ÖRSJÖBERGET I MALUNGS KOMMUN

Administrativa data

Se registeruppgifter, bilaga 5.

Beskrivning av reservatet

Örsjöbergets naturreservat ligger NO om och i direkt anslutning till Örsjöbergssätern i nordvästsluttningen mot Flybäcken. Reservatet, som är 21 ha stort, består till sin helhet av barrblandskog. Granskogen i väst är variationsrik med flerskiktade bestånd och med väl utvecklad interndynamik. Mängden grova träd är påtagligt med en ålder av 170 år. Vegetationen är källpåverkad av blåbärs-högörtstyp. Fuktighet från frisk till blöt med hög andel försumpad skog. Den östra delen av sluttningen är torrare men andelen död ved är ännu högre. Lågor, döda stående träd och högstubbar samt med inslag av över 200 år gamla grova granar finns i riklig mängd. Reservatets mittdel består av utpräglad tallnurskog delvis på mager hållmarksgrund. Omgivande skog är till stora delar hårt brukade med slutavverkningsytor eller ungskogar. Berggrunden består liksom det mot norr anslutande förfjällsterrängen av näringsfattiga sandstenslager men den för trakten ovanligt rika bördigheten indikerar dock en viss diabaspåverkan.

Historisk och nuvarande markanvändning

Örsjöbergets skogsmiljö uppvisar en långvarig kontinuitet med liten störningspåverkan, på senare år mest i form av plockhuggning. Med tanke på närheten till fåbod har skogsbyte troligen förekommit historiskt.

Biologiska bevarandevärden

Skogen i området är variationsrik på både skogstyper och strukturer. Barrblandskogen är flerskiktad och med en väl utvecklad interndynamik. Död ved i form av grova lågor och stående torrakor finns i påtaglig grad. Den dominerande höga och jämna fuktigheten skapar goda förutsättningar för kryptogamer samt förekomsten av gamla och grova träd likaledes för mer krävande epifytiska kryptogamer. I den mittre artfattigare tallskogsmiljön återfinns torrakor och inslag av brandljud i levande tallar. Artlista över signalarter och rödlistade arter som påträffats, framför allt i granskogspartierna, redovisas i nedanstående lista.

knottrig blåslav Hypogymnia bitteri

lunglav

Lobaria pulmonaria

enstaka

mjölög dropplav

Cliostomum leprosum

rikligaste kända före-

komsten i landet

mörk rödfläck

Arthonia incarnata

enstaka, första fyndet

i Dalarna

norsk näverlav	Platismatia norvegica Chaenothecopsis fennica Micarea hedlundii Micarea globulosella	rikligt	
violettgrå tagel- lav	Bryoria nadvornikiana	enstaka	
skuggblåslav	Hypogymnia vittata	allmän	
doftskinn	Cystostereum murrarii	tämligen allmän	
gräddticka	Perenniporia subacida	enstaka	
gränsticka	Phellinus nigrolimi- tatus		tämligen allmän
lappticka	Amylocystis lapponica	tämligen allmän	
rosenticka	Fornitopsis rosea	enstaka	
rynkskinn	Phlebia centrifuga	allmän	
ullticka	Phellinus ferrugineo- fuscus		tämligen allmän
violmussling	Trichaptum laricinum	enstaka	
vedtrappmossa	Anastrophyllum helle- rianum	enstaka	

Prioriterade bevarandevärden

Naturskogens strukturer och väl utvecklade interndynamik ska bevaras genom fortsatt skoglig kontinuitet. Området har stor betydelse även i ett nationellt perspektiv bland annat genom fynden av lavarerna *Arthonia incarnata*, *Cliostomum leprosum* samt den rika förekomsten av *Platismatia norvegica*. Områdets relativa storlek samt det skyddade topografiska läget bidrar även till områdets bevarandevärde. Sammantaget ges, under förutsättningar att området undantas skogliga åtgärder, goda chanser för en väl bibehållen artmångfald även på lång sikt.

Referenser:

Skogsvårdsstyrelsen; 1994: Nyckelbiotopsinventeringar
Skogsvårdsstyrelsen; 1999: Protokoll, besök vid Flybäcken-
Örsjöberget, Lima socken
J-O Hermansson, 1999: Angående besöket vid Flybäcken-Örsjö-
berget, Lima socken den 18 juni 1999

LÄNSSTYRELSEN
DALARNA

REGISTERUPPGIFTER Bilaga 5

Administrativa data

Namn: Örsjöbergets naturreservat
Objektnummer: 20-99-079
Kommun: Malung

Läge:	ca. 8 km väster om Limesforsen
Kartblad:	Ekonomiska kartan 14D 1b
Rubrikod:	14D 1b 40 46
Gräns:	Innerkanten av markerad gränslinje på bifogad beslutskarta, bilaga 2
Fastigheter:	Malung Åkra 9:2
Markägare:	Mattsson, Sara Elisabet
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen
Areal:	21 ha
Naturtyper:	Barrskog
Landskapstyp:	Skogslandskap
Naturgeografisk region:	Vågig bergkullterräng
Skyddsmotiv:	Skogliga. Botaniska.
Skyddsföreskrifter:	Indispensabla: A1-A8
Skyddsföreskrifter produktiv skogsmark:	A3-A4
Befintliga anlägg.: Planerade anlägg.:	- Informationstavlor
Skötselplan:	Fastställd
Inventeringar:	Se referenser i skötselplanen